

МАГІЯ ЭБРУ,

або Маляваць на вадзе

пад сілу нават пяцігадоваму дзіцяці

ДЗЕСЯЦЬ гадоў таму Таццяна ЯГОРАВА шукала, як цікава і карысна правесці час з сынам. І зусім выпадкова трапіла ў інтэрнэце на аб'яву пра майстар-клас па эбру ў адным са сталічных гандлёвых цэнтраву. Схадзіла, паспрабавала і з таго часу не ўяўляе свайго жыцця без гэтага незвычайнага віду мастацтва. Жанчына не толькі стварае прыгажосць уласнымі рукамі, але і з вялікім задавальненнем дзеліцца майстэрствам з іншымі: праводзіць майстар-класы па маляванні на вадзе для дзяцей і дарослых.

Пра мармураванне, растапыраныя пэндзлі ды калючку гевен

Сустрэліся мы ў Таццяны дома. Адрасу ж у прыхожай у вочы кінулася яркая мастацкая карціна з падсветкай. Гэта гаспадыня дома павялічыла адну са сваіх любімых работ з выявай жар-птушак і папрасіла, каб яе перанеслі на палатно. На кухні ў жанчыны вісіць некалькі меншых малюнкаў у рамках у тэхніцы эбру.

— Я перыядычна мяняю кампазіцыю над кухонным сталом пад настрой, — кажа Таццяна. — Вельмі шмат сваіх работ раздарыла дарагім сэрцу людзям. Вось у сяброўкі нядаўна быў дзень нараджэння, дык я купіла настольную лямпу і на белы абжур перанесла малюнак, які стварыла на вадзе. Падобным чынам я дэкарырую абутак, адзенне. Малюнак з вадкасці цудоўна пераносіцца на паперу, тэкстыль, дрэва, скуру...

Да майго прыходу Таццяна падрыхтавалася загодзя: зрабіла адмысловы раствор і пераліла яго ў латок. Але перш чым паказаць, як нараджаецца малюнак на вадзе, і навучыць пераносіць яго на паперу і на драўляную фігурку, яна сцісла паведаміла мне цудоўную гісторыю эбру.

— Гэтае старажытнае мастацтва зарадзілася на Блізкім Усходзе прыкладна ў 1100 годзе. Спачатку водцідкі з вады выкарыстоўвалі ў якасці пячатак. Іх пакідалі на афіцыйных паперах, каб апошнія было немагчыма падрабіць. З часам маляванне на вадзе трапіла ў Заходнюю Еўропу, дзе стала выкарыстоўвацца ў афармленні кніг. Разнастайнымі завіткамі ды хвалямі ўпрыгожвалі вокладкі, форзацы. З-за таго што ўзоры нагадвалі зрэз натуральнага мармуру, мастацтва эбру таксама называюць мармураваннем. У нас, дарэчы, у фондах Прэзідэнцкай бібліятэкі (сваімі вачымі бачыла, калі праводзіла там выставу і майстар-клас) ёсць кнігі XVIII—XIX стагоддзяў, дэкарыраваныя пры дапамозе гэтай тэхнікі малявання.

Сёння традыцыйнае эбру вельмі распаўсюджана ў Турцыі. Там шмат мастакоў-мужчын. Дзякуючы ініцыятыве аднаго з іх, Атыла Кана, у 2014 годзе мастацтва эбру было ўнесена ў спіс нематэрыяльнай спадчыны ЮНЕСКА.

Прыхільныя традыцыйнага эбру, як і іх папярэднікі, самі рыхтуюць растворы і фарбы. Ваду загущваюць пры дапамозе высушаных і перамолатых у парашок чырвоных водарасцяў, ці калючак гевен.

ЗВЯЗДА

Фарбы робяцца з натуральных прыродных пігментаў (сажы, охры і інш.), вады, а ў якасці расшыральніка выкарыстоўваецца бычыная жоўць (дзякуючы апошняй, фарбы расплываюцца на паверхні раствору, а не змешваюцца з ім). Але гэта дастаткова працаёмкі працэс. Большасць сучасных майстроў эбру, і я ў тым ліку, выкарыстоўваюць гатовыя экспрэс-загущальнікі. Пры іх дапамозе раствор для малявання можна прыгатаваць усяго за паўгадзіны. Для гэтага трэба змяшаць ваду з парашком загущальніка ў вызначанай прапарцыі, пры пастаянным памешванні ён пачынае гусецца. Цяпер можна купіць і гатовыя фарбы на акрылавай аснове. Яны не баяцца

перападаў тэмпературы і значна таннейшыя за тыя, якія ствараюцца з натуральных пігментаў. З іх дапамогай дэкарыруюць тканіну, з якой потым шыюць адзенне, ствараюць хусткі і паланціны, абіваюць мэблю, робяць упрыгожванні. А фарбай на хімічнай аснове фарбуюць нават гітары і аўтамабільныя дыскі.

Для малявання ў тэхніцы эбру выкарыстоўваюцца спецыяльныя інструменты: шыла і грэбні рознай таўшчыні, растапыраныя пэндзлі для распырсквання фарбы.

Пра маму, велатрэнажор ды гіперактыўных дзяцей

Таццяна бярэ ў руку тоўстае шыла, макае яго ў чорную фарбу і павольна дакранаецца да паверхні раствору. На ім з'яўляецца спачатку кропка, якая расплываецца і ператвараецца ў кола. Праз хвіліну ўжо ўся паверхня воднага палатна запоўнена чорнымі коламі рознага дыяметра. Таццяна выцірае шыла сурвэткай і наносіць ўнутр іх спачатку фарбу моднага колеру «ціфані», а затым — ласосевага. Кожны новы слой расоўвае наступны, і фарбы не змешваюцца адна з адной. Потым з дапамогай грэбня і тонкага шыла рознакаляровыя кругі майстар ператварае ў казачныя кветкі ды галінкі... Калі малюнак гатовы, на яго зверху яна

Мая задача — арганізаваць бяспечную прастору для творчасці, без крытыкі, каб кожны чалавек мог праявіць сябе, раскрыцца. Бывае так: я ўсім разліваю адзін і той жа раствор, усе наносяць кругі аднымі і тымі ж фарбамі, але ў выніку малюнкi ва ўсіх атрымліваюцца розныя. Гэта я тлумачу тым, што кожны мае сваё энергетычнае поле, вызначаны стан. І так бывае, што хацеў намаляваць адно, а вада падказвае іншую тэму.

«Асноўная праблема, з якой сутыкаюцца навічкі, — гэта падрыхтоўка раствору. Калі ён атрымаўся вельмі густы, дастаткова проста дадаць крыху вады і добра размяшаць».

Мне часта кажуць пасля майстар-класа: «Таццяна, у вас тут так добра, што нават сыходзіць не хочацца; такое адчуванне, як быццам перанарадзіўся». Эбру дапамагае чалавеку расслабіцца, перазагрузіцца, наблізіцца да сябе сапраўднага. Пра тэрапеўтычныя ўласцівасці малявання ведаюць усе, недарэмна кажуць, што мастацтва лечыць. І эбру не выключэнне. Дарэчы, менавіта маляванне на вадзе ў свой час дапамагло перажыць мне смерць мамы. Калі было цяжка, проста садзілася і малявала. Свае работы я прысвечала маме. І так паступова разбуральны стан бедавання змяняўся на стваральны стан удзячнасці, што яна была ў маім жыцці і многу мяне навучыла.

— Таццяна, а ці можа, напрыклад, мама з дзіцем пасля наведвання вашага майстар-класа пачаць маляваць на вадзе дома? Наколькі сёння даступныя інструменты і фарбы?

— Раней, калі я пачынала, не было такой разнастайнасці. Я сабе першыя фарбы набывала ажно ў Турцыі, дзеля іх спецыяльна паехала ў Стамбул. Сёння ж усё можна заказаць праз інтэрнэт. Прадаюцца нават падарункавыя наборы для навічоў, у іх ёсць усё неабходнае. Фарбы для эбру каштуюць даражэй, чым акварэль, гуаш, але яны дастаткова эканомна выдаткоўваюцца і іх хапае надоўга, асабліва калі наносіць шылам, а не пэндзлем. Раствор таксама рэальна выкарыстоўваць некалькі разоў. Яго можна зрабіць, потым пераліць у пластыкавую бутэлку і захоўваць пры пакаёвай тэмпературы на працягу тыдня-паўтара

(потым ён губляе свае цякучыя ўласцівасці). Толькі, бывае, як з велатрэнажорам — купіў яго, думаў, буду займацца штодзень, а ў выніку на яго вешаюць адзенне. Так і тут: на майстар-класе людзі загараюцца, купляюць фарбы, памалююць літаральна адзін-два разы і закідваюць. Я заўсёды кажу, калі нешта не атрымліваецца, можна пісаць мне ў асабістыя паведамленні ў «Інстаграм», я змагу пракансультаваць. Асноўная праблема, з якой сутыкаюцца навічкі, — гэта падрыхтоўка раствору. Калі ён атрымаўся вельмі густы, дастаткова проста дадаць крыху вады і добра размяшаць. Пры перанясенні малюнка на паперу класці апошняю патрэбна плаўна. Эбру не любіць рэзкіх рухаў. Пры нанясенні фарбы шыла не трэба глыбока апускаць у раствор. Акрамя таго, важна прытрымлівацца залатога правіла мастака — своечасова спыняцца. Бо калі вадзіць шылам яшчэ і яшчэ, то лініі становяцца вельмі дробнымі і малюнак будзе глядзецца бруднавата. Эбру, дарэчы, рэкамендавана гіперактыўным дзецям. Фарба, якая плаўна расцякаецца па паверхні раствору, спакойная музыка, якую я звычайна ўключаю падчас майстар-класа — усё гэта спраые таму, што мозг дзіцяці перанастройваецца на іншую «частату», і яно супакойваецца. Больш за тое, маляванне на вадзе — карыснае баўленне часу. Дзеці не толькі даведваюцца штосьці новае, але і, наносычы фарбу ў вызначанай паслядоўнасці, вучацца акуратнасці, уважлівасці. Работа з колерамі дапамагае выпрацоўваць эстэтычны густ. Майстар-клас доўжыцца прыкладна гадзіну. За гэты час мы паспываем зрабіць па тры малюнкi, якія можна забраць з сабой дадому і пры жадаанні аформіць у рамачку і павесіць на сцяну ці падарыць дарагім людзям.

...Пасля мяне на сеанс супертэрапіі і магіі да Таццяны прыйшла мастачка па дрэве Ірына. Яна прызналася, што даўно марыла маляваць на вадзе. Таму, калі Таццяна прапанавала паспрабаваць, адразу ж пагадзілася. «Я прыйшла ўжо другі раз. Мяне зачараваў і сам працэс, і тое, як Таццяна вядзе майстар-клас, і вынік. У мінулы раз мы пераносілі малюнак на паштовыя канверты. Гэтым разам я прынесла дзве драўляныя фігуркі кошачак, будзем рабіць ім вясновыя сукенкі».

Надзея ДРЫНДРОЖЫК, фота аўтара.